

НОВИЙ ЧАС

ІЛЮСТРОВАННИЙ ПОЛІТИЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ЧАСОПИС

Ч. 11.

ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ В ТИЖДЕНЬ.

Рік II.

ПЕРЕДПЛАТА в КРАЮ

місячно 2,400.000.

В Америці річно 4 долари.

АДРЕСА:

„НОВИЙ ЧАС“ Львів, Руська 18.

ПЕРЕДПЛАТА ЗА КОРДОНОМ

місячно рівновартість 12 кор. чes.

одно число 150 кч.

В погоні за українським університетом! Ревізії і арешти.

Вже на правду

Юнг опустив 10. лютого Польщу і виїхав до Англії. Перед його відїздом устроїли польські пани велику бібу, та прощали Юнга дуже сердечно. Газети доносять немовби Юнг мав заявити, — що в Польщі тепер так добре як ніде в світі. — Юнг, то взагалі дуже гладкий чоловік, кажуть, що за Польщею аж сплакався бідняга.

Ревізії у Львові

ще не скінчилися. В понеділок відвідала поліція медичну Громаду та кількох громадян. Арештовано ще студентів Вас. Левицького, Перейму, Грицькова та пані Савицьку і Басарабову. Студ. Цурковського і Чорнодолю випущено в понеділок на волю. Деяких арештованих

відставлено до чорного суду при вул. Баторого.

І папа

хоче визнати уряд Совітів та задумує вислати до них свого нунція при чому большевицький посол сидівби в Ватикані.

В Греції

монархісти плянували переворот. Задумували вони усунути силою теперішнє правительство і спровести назад короля. Уряд цей заговор викрив і багато людей арештував. До столиці Греції Атен стягнуто сильні відділи війська.

Вибори

до чеського парламенту з Підкарпатської України мають відбутися 16. марта.

В нас багато писалося про німецьких сепаратистів. На ілюстрації бачимо президента так званого: Уряду автономного Палатинату Гайнца-Орбіса, якого застрілили німецькі націоналісти.

Австрія визнає Совіти.

„Н. Вр. Ж.“ Австрійський мін. загр. справ Грінбергер заповість у Нац. Раді визнання Совітів Австрією. Негайно почнуться взаємини між Австрією й совітами.

В імені Річпосполитої Польської!

Суд окружний карний, яко Трибунал пресовий у Львові, рішив на внесок державної прокуратурі, що зміст часописи „Новий Час“ число 6. з дня 27. січня 1924. року в артикулі під заголовком: 1) „Вальоризаційна спекуляція“ в уступах між словами: а) спекуляцією а: Своєю спекуляційною б) мануфактура а: Загал населення. 2) „Хто є український громадянин?“ в уступі між словами поповное а: в переконанню. 3) „Зимові вечори“ в уступі між словами: страшив а: Ха ха-ха. 4) „Хроніка“ в уступах між словами а) з громади а: могила Борцям б) Стрільці Січові а: Веченом дав рівнож ц) в уступі від слів і буде промощуваних до кінця артикулі в собі ество злочину ад 1)–4) зло-

чину з § 65 а) зак. кар. ад 2) виступку з § 302 зак кар. ад 3) виступку з § 30 з. к. узнав доконану в дни 22-ого січня 1924 р. конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заборону дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторови тої часописи, щоби це рішення помістив безплатно в найближшому числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак друк. з 17. XII. 1862. Д. л. д. Ч. б. ех 1863. а іменно засудження за переступство на гривну до Мп. 4,000.000. Львів, дня 27. січня 1924.

(Підпис нечиткий).

Вальоризаційний Франк на 9. 10. 11. 12. II. 1,800.000.

Франк тютюневий від 11. II. до 17. II. 1,840.000.

Франк залізничний і почтовий від 1—15. лютого 1,900.000.

Говоріть собі здорові.

Поляки дуже на Англію люті, що Англіїці допустили до влади такого чоловіка, як Мек Доналд. Сердяться бідолахи, та нічого не порадиш, бо польська влада „покищо“ на Англію не розтягається. Але чимжеж для Поляків Мек Доналд такий неприємний?

На те почасти дали ми відповідь в попереднім числі у статті п. з. „Мек Доналд і Ліга Народів“. Мек Доналд задумує скріпити повагу Ліги Народів і підлати під її контролю всі держави Європи. Для Польщі Ліга Народів, то червона плахта. Не любить вона її, як винний не любить суду. Мек Доналд виступає рівнож думку, що до Ліги Народів треба прийняти Німеччину і Совіти. І от трого Польща найбільше лякається.

Одною із перших, хоч не одинокою, ластівкою того страху є старенький краківський „Час“. Розписався він про те, що совіти завдяки їх визнанню Англією дуже дулються і зачинають вже Польщі грозити. Як грозять?

„Час“ подає, немов то „на другім зїзді Рад Союзу Радянських Республік Каменев у відповідь на інтерпеляцію представників України відповів, що уряд совітів пильно слідить положення українських мен-

шостей в Польщі і Румунії та що Чічерін розпічне акцію в їх обороні“.

„Не улягас сумніву — пише „Час“, — що на випадок прийняття Совітів до Ліги Народів та акція веласяб на терені Ліги“.

І „Час“ пророкує, якто Совіти будуть ту акцію вести, щоби лише ослабити Польщу.

Що так буде, ми рівнож можемо випрокувати. Лише не годимося з „Часом“ в його міркуваннях, як цему нещастю зарадити.

„Час“ подає іменно проєкт, щоби ввиду такого становища Совітів змінити політику Поляків супроти Українців в Польщі. Бо, — питає „Час“ „чи супроти такої політики

Совітів в відношенню до naszej polityki pogodowościowej дасться втримати той стан, який тепер панує?“ „Час“ відповідає, що ні... І тому радить політику в відношенню до нас змінити.

Радить отже перестати нас бити, а начинати гласкати. Думас старенький „Час“, що Поляки мають до діла таки з тими самими гусіпатамі, які в девятнадцятім століттю цілували чужу руку, як вона їх била, не то гласкала. О ні! Часи змінилися. Бий, чи гласкай, а того стану, який є не вдержати ні одним способом, ні другим.

Ми свідомі того, що совіти роблять крик не для наших красних очей, але на те, щоби підкосити Польщу. Та в нашім положенню можемо з легким серцем прийняти і таких оборонців.

В погоні за українським університетом.

Дня 8-го лютого від самого ранку львівська поліція кинулась на пошукування за українським університетом. Ревізії переведено в домі „Сільського Господара“ при вул. Зіморовича і в домі „Просвіти“. Забрано університетські документи, індекси, книги, письма і т. д. Забрано рівнож цілу канцелярію Красвої Студенської Ради. Арештовано 9 студентів, між ними Цурковського, Коцюбу, Кушніра і др.

Загальне вражіння є, що ті ревізії стоять в звязку з бойкотом тих студентів, що вписані на польські школи.

В неділю розпочався тиждень Високих Шкіл збірками біля церков. Поліція недопускала до збірок та під церквою арештувала студ. Панкевичівну.

В ЯРМІ.

Часто розказують люди різні біди. Оповідать про великі біди наших людей за панщизняних, польських часів. Говорять про жидів-арендаторів і інші біди.

Ті біди були давно, колись, тоді, коли нашого робітника селянина пан і арендатор жид не уважав чоловіком, а тяглим рабом, якому не знати з якої причини дано образ чоловіка.

Все те було, давно-минулося.

А нині? Чи теперішнє покоління може має щонебудь до оповідання про нашого селянина-мозоля. Е! — Много, премного гірких днів, місяців, літ наших бідняків, крайних бідняків.

Подаю один образець і той нехай послужить унаглядненнем других:

В 1920 р. прийшлося мені, ще тоді військовому, їхати по службовим справам з Чорткова до Станиславова кіньми. Було це весною. Сонце припікало. Нечищений довгими літами війни шлях придбав много болота, яке тепер висхло

і творило грубу верству пороку. — Кожда віддаляючися поспішно фірманка обвивалась кругом курявою, немовби хто підпалив її. — Якої краски не булаб у їхавших возами людей одежа, всі вони були сиві.

Одні, особливо військові їхали добрими кіньми, вигіднішими возами. По дорозі закусували та попивали горівку. Їхали у Станиславів погуляти.

Другі везли різного роду гроші для вигідної виміни. — Треті утікали перед ворогом, набравши на лиху возину і марні конята, полишені безнастанними реквізиціями, остатки річий і постелі. Навантажили віз до височини поверха, а самі з дітьми йшли пішки за своїм послідним добром похиливши зажурено сиві від пиляки голови. — Утікали — та самі не знали куди, до кого і на як довго.

Всі они підносили велику куряву, так, що і дихати не було чим.

Мій візник скрутив, не памятаю на якій верстві в бік під лісок, попасти коні і самому відпочати, я пішов дальше від шляху в лісок і ліг на мягкій, пахучій траві.

Від часу, до часу доходив до мене голос малого хлопчика десь у віддалі.

Скортіло встати і піти туди, звідкіля голос надавався.

Молодий лісок при дорозі не був великий. За кілька хвилин я був вже на окраїні ліса.

Звідсіль тяглись далеко узонькі смужки селянського поля, а рядом з ним велит панський лан. — На полі колисалось вже жито і легкий вітер хвилями хилив пшеницю.

Куски землі селян, одні оброблені, а другі облогом стояли.

В домі видно було жінку та чоловіка і мале хлопятко, яке вимахуючи батіжком гукало: — „Війо кося, війо — гайта війо“!

Цікаво було, що роблять люди так пізно весною: Що сіють, чи садять?

Чим ближе я підходив, тим більше стискалось від співчуття серце.

Запримітивши підходячого військового чоловіка, люди перервали працю, дивлячись на незнакомця, який приближався.

Говорив я, часто зі селянами і все знайшов їм щось сказати, од-

В справі заморської еміграції.

Останніми часами дається завважати зріст еміграції українського населення з Західно-Українських Земель за море. Причина цього у політичній, а вслід за цим і господарським положенню цього населення. Доки те положення не зміниться, годі надіятися скорого припинення цього явища і треба зробити його як найменше шкідливим, а навіть по зможі використати.

Емігрує, як звісно, елемент більш рухливий і підприємчивий. Якщо він не вертає, то це для суспільности втрата. Не вертає він тоді, як загине, чи занидіє фізично наслідком не пригожих кліматичних чи господарських умов у Новім краю — примір теперішня еміграція на Кубу — або як маємо до діла з так званою переселенчою еміграцією, себто тоді, як емігрант перед виїздом зі Старого краю продає своє майно і виїздить з цілою родиною з наміром поселитися у новім краю на постійно.

З цих переселенців вертає до рідного краю тільки зникаючо малий процент, бо найдалше у другому поколінню винародовлюється. Нечисленні виїмки від цього правила видно тільки там де Українці живуть більшими групами. Але і цих скорше чи пізніше жде ця

сама доля — асиміляція сильнішими „Єнк“.

Це доля всіх чужих колоністів: „стати — як каже Емерзон — навозом на преріях під американську цивілізацію“.

Колоній для української держави в Америці ми не сотворили, а коли так, то переселенча еміграція для нас шкідлива і треба її протиділати.

Не можна цього сказати про так звану зарібкову еміграцію нашого селянства, де тільки 1—2 члени родини виїзять на зарібок, а другі остають дома на господарстві. Заріблений гріш посилають емігранти родинам на поширення чи поліпшення господарства. Цєю дорогою плывуть до краю мільони долярів, що для відбудови нашого економічного життя має неабияке значіння.

На жаль з гроша зарібленого емігрантами пропадає за багато через неосвіченість емігрантів.

Майже всі вони виїзять без знання якоїнебудь чужої мови і через це стаються предметом визиску всяких переводчиків провідників, міняйлів і інших опікунів. Реємігранти много про це розповідають. Одного обманули вже при виїзді з дому при купні корабельної карти, другого в Америці

при висилці грошей до родини, в іншого по дорозі до дому виманили завдаток на купно якогось ґрунту в Польщі і таке без кінця. А скільки долярів вкрали лиш сусідські почтовики з емігрантських листів! Скільки емігрантів завертають вже з американських портів, через недодержання еміграційних приписів, про які наш селянин звичайно за мало знає!

Щоби тому всьому зарібити, треба подбати, щоби емігрант мав вже від своїх потрібну раду і опіку, а через це і ціла еміграція керму. Для того мусимо скінчити з дотеперішнім становищем байдужих глядачів і сотворити осередок для справ зарібкової еміграції, якого завданням булоби:

1) бути в курсі всіх справ, що вяжуться з зарібковою еміграцією,

2) постійно інформувати громадянство в часописях про важніші питання, між інчим відповідною пропагандою протиділати переселенчій еміграції, а також зарібковій еміграції в краю з непригожими життєвими умовами.

3) Подавати за відповідною оплатою точні інформації тим людям що їх потребують*).

4) Увійти в порозуміння з організаціями американських Українців, для наладнання опіки над на-

* Існуючі поради при поодиноких корабельних лініях інформують емігранта так як їм самим вигідно!

нак тим людям я боявся сказати навіть — Щастя Боже! — бо думав, що приймуть і це обичне поздоровлення за гірку посмішку.

Хоча не відповідне, но знайшлося слово: — Що робите добрі люди?

— Оремо пане! — відповів вимарнілий селянин, обтираючи піг з чола рукавами.

— Оремо і гинемо! — додала жінка. Мале трьохлітнє, босе хлопчатко підбігло до матері. Золотоволосий, маленький Михась запалений від сонця і жовтий від проголодів сховав вербовий прут під паху і тулився до матері.

— Не бійся пана Михасю, пан тобі нчого не зроблять!

— Яке у Вас гарне хлопчатко! Михась називається? Ходи Михасю до мене, не бійся! Хлопчик почав плакати і ще більше тулився до матері.

— То унука пане! — сирота. Батько забитий на війні, а матр граната забила.

Пан певно з наших сторін і не стидаються з бідними людьми по простому говорити?

Я зі Львова. Такий українець і такий простий як і Ви!

— Селянин поправляючи шлюю на рамени глянув мовчки на мене підозріло. Видно було по йому, що не вірить.

Жінка була більше довірливою і говірливою.

— Знають пан, — мій Мигась боїться дуже жандарів. — Його они чужь на смерть не перелякали.

Видно, так Бог за якісь гріхи покарав. Оноді зайшли нічу до нас польські шандарі, та давай шукати моїх небіщиків синів. Давай допитувати старого — де они? Били паноньку, Боже крий, як били.

Старий на хрест присягас, що Дмитрусь і Василько на царській війні забиті, а пани не вірять, бють та питають: де они і де они!

Я на вколішках молила, просила шандарів і ледви впросила — булиб добили.

Михась кричить, пищить: — ледви сироту вгомонила я нещасна.

Біднячко ночами зривається; Ой бабуню шандарі, ой шандарі. — Горе нам — перестрашилась дитина.

— Ей жінко! — не говори так багато, — обіззався селянин. Ні мені, ні тобі легше від того не буде!

Доказали на нас лихі люди, та шандарі били.

Ей бо! — не кажи і не кажи. Як не казати, коли я знаю, що і над шандарами є старші. — Чейже ті не кажуть невинних людей катувати.

— Ти була, та знесш? — Видно кажуть, коли бють!

Якіж то жандарми так били Вас?

Та польські пане! — польські! — утираючи з запалих очий сльози, відповіла жінка.

Рзалось у мене серце: Я служу в армії, яка в дружних відносинах з Поляками.

Петлюра зробив союз з Поляками. Ідемо разом на спільного ворога. Тисячі Українців гинуть на фронті, а на задах, на нашій землі польські жандарми, бють, катують мій народ.

— Знова не знав я, що сказати своїм людям.

— Буде ліпше добрі люди. Війна. Самі знаєте, що на війні не один терлить невинно.

шими емігрантами у найважливіших для еміграції американських портах.

5) Творити власні експозитури у такихже європейських портах, передовсім в Данцігу.

Я здаю собі справу з цього, що через хронічну у нас нестачу гроша все це не далось відразу налагодити, але зачинати треба не відкладаючи довго, хочби поки що

від малого інформаційного бюро для справ еміграції, яке моглоби само себе оплачувати.

Інтелігентів „без посади“ в нас досить, тож і робітники до цього повинні би знайтися. Впрочім було в нас перед війною „Товариство опіки над емігрантами“. Чи не можна би відновити його діяльності?
Слотенко.

Торг на людей.

Львівський державний уряд по середництва праці має постаратися о 4.000 рілних робітників до Франції. На відповідні оголошення приїжджас до Львова багато наших людей, з яких Французи переводять бранку здорових муштин та молодих дівчат. Іде торг на людський

матеріал і людську працю а в цім торзі є нашим обовязком звернути увагу, щоби на пільні роботи до Франції виїжджали як найменше наші молоді дівчата. Це відноситься головню до цих, що виїжджають без опіки і що до яких заходить небезпека, що можуть там пропасти.

Бережім пам'ятки нашої минувшини.

Ми, Українці знаємо свою минувшину з дев'ятого століття перед Христом. Від тоді доховалися до нас менше або більше докладні відомости про те, як жилося нашим предкам, хто і які вони були. Що діялося на Україні перед дев'ятим століттям знаємо тільки з оповізань літописців і арабських та грецьких посьменників. Та все це відомости

дуже скупі і з них не можна пізнати всього життя і історії українського народу в давню давнину.

Але добра земля доховала в своїм нутрі багато памяток, з яких ми можемо пізнавати життя — буття наших предків, їх вірування, звичаї й обичаї. По них ми можемо переконатися, що на наших землях з давен-давна жили люди, які мали

на той час вищу культуру від многих наших сусідів.

Тими пам'ятками це всілякого роду старинні знахідки і викопалини. Вони знаходяться по всій Україні в великім числі, Переважно це можна знайти на старих цвинтаріщах, бо побіч предметів лежать звичайно і людські кости.

Все під весну й під осінь, коли люди орють по полях і городах багато знаходять усяких старинних річий: посуду, монети, дивовижні камінюки. Все те переважно пропадає, бо небогато людей знає, яка в тому вартість. Глечики розбивають, гроші діти погублять, а камінюки викидають за десятку межу. В той спосіб роблять цілому народови і науці велику кривду.

Ці на око незначні і безвартісні річи мають для науки величезне значіння. Бо вчені люди, археологи, вміють розпізнавати те все, з якого воно часу і до якого належить народу. Для нас воно не байдуже. Нехай світ знає, що від тисячок літ, нашу країну замешкували таки наші рідні предки, а не якісь зайди. Все те можна доказати в той спосіб, що прим. старинний гріб у Галиччині буде подібний до гробу на Волині і т. д.

Тому вважаймо по селах на всякого роду викопалини. Чи то при копанню глини, чи при оранню, чи таки так, як знайдеться щонебудь старинного не даймо йому запропаститися. Нехай кождий читач „Но-

— Ой пане коби Ви знали нашу біду!...

— Годі жінко, годі! — не всякому хочеться слухати про хлопську біду. Розказувати меш про біду, яка була, тай заробиш нову біду.

Оттаке то зіслав на нас Господь нещастя, так треба терпіти.

— Коби змилосердився, та позабирав нас з того світу, то краще булоб — плакала жінка.

Хлопчина трясся від страху. Два сини, одинока наша на старість підпора, пішли служити цісареві. Тих Бог забрав.

Послідню конину забрали польські війська. Худібку забрали, побили і до нині не заплатили. Картофлі нема. Хліба нема, заробітку нема: — Гинь чоловіче! Боже, — Боже, за що на нас така кара?

Ви пане питаєте, що робимо?

Самі бачите, що на старі літа, от на тій землиці душу свою вимотусмо. Оремо місто коний самі, а внука сирота поганяє. — Не бійся, не плач Михасю! Нігде в селі конини нема.

Озимини не посіяли. Так ячмінь в святу землицю кинемо і то не

свій, а чужий. Я випрбсила чвертину у нашого священника.

Голодні пане, нема сили. Десятку скибку від рана витягли і вже падаємо.

Взяту зі собою перекуску віддав я матері, бо хлопчик боявся приймати.

— Селянин, подумавши, взяв з рук жінки поданий мною хліб і кусок мяса і просив мене прийняти назад.

В тій хвилі він побив мене болючіше, як його польські жандарми.

Мені удалось переконати селянина, що я Українець, а не поляк. Бідні люди засіли о годині 4-тій пополудни до несподіваного сніданку.

Мій золотоволосий Михась сів біля бабуні і обертаючи кругом кусок білого хліба, що хвилини, показував бабусі.

— То пан дали Михасю! Пан наш, Українець, не шандар, не буде бити!

— Я зайду до Вас за хвилинну добрі люди. Подивлюсь до коний!

— Просимо пане, будемо раді! — говорили крихітку потішені.

— Дядя, попаслись коні? — запитав я мого візника, який курив, положившись на возі, люльку.

А, відпочали пане старшина, можемо рушати!

Я, дядя, маю до Вас просьбу. Даю Вам тисячу марок за те, що виорете маленьку нивку селянам, які оруть тут, недалеко, самі без коний.

Дядько почухав потилицю, та поміркувавши, випряг коний.

За годину нивка була зорана і заволочена.

Селяни дякували зі сльозами в очах,

Золотоволосий Михась вже не боявся. Я посадив його на коня і віз з поля до шляху.

Він не чуочись в radoщах махав вербовим батозьом і гукав радісно. — „Віо косі віо — гайта віо“!...
Нотала.

вого Часу“ донесе це до редакції, а ми вже перекажемо до Музею Шевченка і справа буде поладнана. Так само хто знайде якусь старинну річ, нехай передасть її до нашого музею Шевченка, щоб не пропала марно. Знаємо, що багато таких річий викопують у нас селяни

і не розуміючи їх наукової вартості викидають.

Збираючи совісно всі нахідки і повідомляючи про викопалини чи гробовища, сповнимо велике діло супроти свого народу і рідної науки.

Чи можна відмолодити старих?

Проби проф. Штайнаха.

Відмолодити! Здається, що така думка порушить навіть молодих, що ще не знають вартості молодості, бо її мають, порушить — бо вони схотіли б ту молодість заховати, хотіли б все бути такими, як є, не постарітися. А про старих, — що вже й говорити? Хто з них, що їх спину важною вагою пригнули літа, хто з них не схотів би стати ще раз черствим, легким, рухливим — молодим? Таж то вічна мрія людськості? Кілько то дослідів не пороблено, щоб ту мрію здійснити?!

Австрійський професор д-р Штайнах з Відня вже від трьох років працює над тим, щоби винайти спосіб відмолодження людей. Він став навіть дуже голосний та славний через те, що відмолоджує людей. До нього зїзджаються пацієнти зі всіх сторін світа, навіть люди зі знаменитими назвиськами по поради. І операції переведені д-р Штайнахом мають мати надзвичайні наслідки.

В чім же річ? На чім полягає метода відмолодження доктора Штайнаха?

Сам він у цілїм ряді статів та брошур поясняє, що цілий його спосіб полягає на перещіплюванні якихсь розродчих железів з малю на людей.

Перші свої дослідї поробив професор Штайнах на щурах. Потім перенїс на людей, так жінок як і мушїн. І дослідї дали надзвичайні вислїди. Запримічено, що у тих, яких Штайнах оперував, побільшилася вага, вернули сили, поправився апетит і заострилася пам'ять.

Тї наслідки добуто, розуміється, тільки на здорових людях.

Медичні академії не забрали ще голосу в справі дослідїв і операцій професора Штайнаха. А цікаво, що вони на те скажуть.

По Волині.

Кремінецька гімназія.

Пять літ існує в м. Кремінці українська приватна гімназія. До цього шкільного року так вона і звалася. Але тепер таке диво з неї зробили, що хоч читай і радуйся. Пишається ось яка вивіска: Prywatne gimnazjum z językiem ruskim nauczania.

От втяли! Це зверху. А в середині? Хоч всі діти Українці, та кацапським духом віє. Релігію викладає панотець, заїлий кацап, для якого, як сам твердить, „малорусское наречіє мало понятно“. І викладає він по московськи тай все історію „русской церкви“, про московських патріархів і царів московських.

Переконає він рівнож, що Служ-

би Божої по українськи правити не можна, бо є багато таких слів, яких в церкві негодиться „проізносити“. Одним словом морочить дітям голови, висміває всьо, що українське таки в українській школі.

Найвищий час, щоби дирекція звільнила дітей від такого учителя.

Г. Заноза.

В наших дітях наша будучність — наша доля і воля! Найкраще дбає про майбутність народа той, хто жертвує на „Рідну Школу“.

Вітос при новій роботі.

Провідник польських хлопів Вітос дуже невдоволений зі складу теперішнього польського сойму, в якому знайшлися і представники національних меншостей, себто польські, білоруські, німецькі та жидівські. Цьому польському хлопови не до вподоби бачити в соймі цих послів і тому придумує він над-

цим, щоби при будучих виборах увійшло до польського сойму як найменше представників національних меншостей. Для цієї ціли веде він переговори з польськими панамі і всепольськими підпанками, з польськими хлопами і робітниками в тому напрямі, щоби сойм ухвалив таку виборчу ординацію

для кресів, себто непольських земель, на основі якої послами цих земель були би самі Поляки. В цей спосіб хоче він доказати світови, що в Польщі є мало непольського населення, яке в додатку вибирає своїми послами не своїх людей а Поляків. Як що вдасться цьому спаношеному провідникови польських хлопів дійти в цій справі до порозуміння з інчими польськими партіями та перевести в соймі зміну виборчої ординації, тоді послїдувало би розв'язаннє теперішнього сойму та розписаннє і переведеннє нових виборів.

Як ці вибори виглядатимуть, то про це не треба і згадувати. Нам тільки необхідно мати це на увазі та своєю організацією на містах приготувитися до цього, щоби в своєму часі відперти як слід та унешкідливити ці божевільні заходи польських хлопів та панів.

З ГАЗЕТ.

„Słowo Polskie“ то така газета, що Українців дуже не любить. Щось так, як „Новий Час“ — суїсїдів. Але є одна ріжниця. „Новий Час“ знає Поляків, як свою кишеню і пише про них правду, а „Słowo Polskie“ про Українців мало знає, але про нас дуже любить писати і остерігати Поляків перед „rusińskim niebezpieczeństwem“. А тому, що воно мало нас знає, а хоче щонебудь написати, бере і грам правди, домішує його до 999 грамів видумок і стаття ваги одного кільограма стоїть готова перед очима здивованого читача. Така стаття є в „Słow-i Polsk-im“ з дня 8. лютого. В кількох перших стрічках автор тої статті вичерпав усю правду, яку лише знав, потім пустився на мутну воду. От що він пише:

„Від кількох місяців дається завважити живіша діяльність серед рускеї інтелігенції. На скільки дотеперішнє її становище далобис означити двома напрямками, а саме: одної групи в напрямі абсолютно неприєднанім і ворожим до Państwa і другої шукаючої зближення з Rządem, то тепер всі ті групи заняли становисько неприєднане — доказом чого є усуненнє людей ustrątkowaných поглядів від проводу в Народнім Комітеті, як д-ра Охримовича, д-ра Бачинського і тов. Запанував також на цілій лінії дух безоглядної боротьби проти Państwa Polskiego, явно дорогою конституційною і на дорозі нелегальній при ужитті всіх можливих способів“.

А чому таке сталося? І на це знаходить „Słowo Polskie“ відповідь:

„Діяльність свою оперто на доконанім весною 1922 р. в Берліні союзи Петрушевича з большевиками. На основі тої умови українська робота в краю має полягати на безпереривнім wicherzeniu і вдержанню мас ruskich в дусі во-

рожим для Польщі а прихильним для совдепів“.

На то всьо треба очивидно гроший. Українці їх не мають, хтось отже мусить давати. Але хто? І то „Słowo Polskie“ знає:

„Fundusze na агітацію дають більшовики“.

Ведуть Українці пропаганду slowem,

обізджають всі закутки краю, реклямують „добробут“ в совдепії, а покликаються на пресу, захвалюють більшовиків за мниму українізацію всіх інституцій за Збручем і в той спосіб вполюють в гуща суспільність переконання, що від Поляків нічого сподіватися не можна“.

А дальше переходить „Słowo Polskie“ до szczególiw. Отже ведеться агітація пресова. Трудова партія видає аж три дневники: „Діло“, „Наш Прапор“ і „Новий Час“ („Новий Час“ і дневник і орган трудової партії).

Бійтеся Бога. Тільки преси в Українців! І зашто вони то видають? Таж навіть для польської „малопольської“ преси, хоча і субвенції від держави надходять, чимраз тяжче живеться. А Українці видають і видають. Очевидно мусять діставати гроші. Від Прусаків ні, бо вони самі тепер в клопоті, большевицькі гроші призначило „Słowo Polskie“ на wischzenie, за чийж отже гроші виходять газети? Щоби нашим читачам відкрити тайну то перекажемо і тим разом, що каже „Słowo Polskie“.

Отже:

„В тій антипольській праці помагає їм (себто нам — прим. Ред.) рівнож група Вишиваного, котрий будучи керманічем релігійного комітету для пропаганди унії на Україні, одержує на ту ціль з Риму більші субвенції і замість на цілі унії, дає їх на свої особисті, а по часті і на Петрушевичівські цілі в Малопольське. Комітет той урядусь у Відні в Гофбургу, а за його гроші видається в Малопольське газету „Новий Час“ і „Заграва“ (підчеркнене наше — Ред.). Предсідателем того комітету номінально є граф Гален, Бенедиктин, сповідник покійного Кароля, цисаря Австрії“.

Ну? Невжеж це не виглядає на правду? Петрушевич, Вишиваний, гр. Гален, Гофбург, блаженної пам'яті найясніший Карольцо, „Новий Час“ і „Заграва“.

В тюрмі сидів один політичний чоловічок в злочинській келії. На його місце прийшов опісля я. Злочинці домагалися від мене, щоби я їм щонебудь цікавого оловів. І я розповідав їм різні історії. Вони вислухували, але вдоволені не були. Щойно опісля я довідався від самих таки злочинців, що з ними сидів політичний К. В.н вмів оповідати! Аж волоссе дубом ставало всім злочинцям, як він розповідав про Пилсудського, як з ним їздив він автами, як командував корпусами, як

з цисаром пив на фронті рум. І заодно говорили: О! то юрист! З початку я думав, що цей чоловічок подав себе за адвоката, чи суддю. Щойно згодом розяснили мені, що „юрист“ у злочинській мові — це значить добрий брехун

Злочинцям я вже більше нічого

не розповідав. Бо чи міг я перевищити його в оповіданню, як він заангажував для себе всіх великих людей? Мені не остало нічого... Але той пан з „Слова Польского“, даю слово чести, мігби з тамтим витримати. „Юрист“ першої кляси.

Па.

ОГЛЯД СЕГОНОВИХ ПОДІЙ.

Англія.

під правлінням Мек Доналда не сходить тепер з уст політиків усього світа. Що зробить англійське правительство дальше? Як поставиться до Франції, Німеччини і т. д.? Покищо Мек Доналд розсилає всім теплі слова. І Францію потішить і Німців підбадьорить і Америці тепле слово перекаже і Італію погласкає. Одно, на що здобувся відважний прем'єр то визнання Совітів. Визнав їх, але Совіти не дуже з такого визнання вдоволені Вони сподівалися, що Англія під правлінням соціалістів визнає

їх без ніяких застережень. А тимчасом Мек Доналд говорить і про визнання царських дозг.в і домагається щоби Совіти не вели комуністичної агітації в Індії та навязанне добрих зносин, узалежнив від переговорів, які щойно мають відбутися між делегаціями тих обох держав. Ну, та всетаки совіти Англією вже визнані, а це для них має дуже велике значіння. Визнала їх рівнож Італія, а за ними підуть і другі держави, бо щож іншого вони зроблять.

Франція

робить міну, що ніби нічого не змінилося в приходом до влади в Англії соціалістів. Пуанкаре з Мек Доналдом так мило з собою балакають (листовно, не особисто), що здається, немовто два найбільші приятелі. А тимчасом... Пуанкаре хоче з Німців видусити всьо, що вони мають, а Мек Доналд є зав-

зятим ворогом верзальського договору а тим самим є противником такого поступовання з Німцями, якого придержується тепер Франція. Покищо вони лише говорять. Але, як прийде до діла, то хто знає, як буде виглядати тоді англійсько-французька приязнь.

Румунія

то край циганів. Всі там крадуть як круки. От трафився там недавно великий скандал. Один з найбогатших румунських панів Думітреску заложив собі фабрику гроший і випускав денно грубі мі-

ліони левів. Його арештували. Це трохи дивно. Бо до тепер в Румунії злочинці ходили свобідно. Певно за богато вже видрукував, або замало заплатив якій владі.

В Австрії

з альпійських гір злетіла велика лявіна висоти 30 м. і засипала зовсім особовий поїзд, який якраз переїздив. В короткому часі прибуло військо на ратунок. По відкопанню поїзду оказалось, що більшість

пасажирів згинули. Лиш кільканайцять осіб вирагувано. Майже в тім самім часі лявіна засипала будинок в яким знаходилося тоді 30 робітників. Всі згинули.

Югославія

переживає важну подію. А саме хорватські послы з партії Радіця в числі 50, які до того часу бойкотували югославянський парламент, ввійшли перший раз до парламен-

ту. Мають вони надію, що при помочі других невдоволених посольських груп вдасться їм перевалити теперішнє правительство.

Песяче військо.

Цим разом вже не в Америці, але в Англії. Один чоловік, який не має що ліпшого до роботи, витресував своїх псів на військо. Один пес, що сидить з боку, це офіцер. Він командує, а інші пси, „маншафт“, роблять вправи.

Італія

приготовляється тепер до нових виборів до парламенту. Як ми вже писали відбулася велика нарада фашистів. На тій нараді фашисти ухвалили не вступати в ніякі союзи з другими партіями, а йти до виборів самостійно. Всі другі партії обдумують, якби то піти спільно до ви-

борів і вирвати владу з рук фашистів. Та здається їм це не вдасться. Фашисти захопивши владу, переведуть такі вибори, як от недавно у нас були. Повинні ще вислати своїх людей до „малопольських“ старостів а тоді напевно при виборах виграють.

Не хочуть вшанувати пам'яті Вільзона.

Німці приписують свою програму війни головно Вільзону, який поміг антанті. Тому по смерті Вільзона Німці не плакали, лише його ганили на всі способи. В столиці Америки — Вашингтоні є німецька амбасада (посольство). З нагоди

смерті Вільзона німецький амбасадор не вивісив чорної хоругви на знак жалоби. Тоді Американці вдерлися до будинку і вивісили хоругви самі. Американські газети Німців за це дуже лають.

Бунт червоної армії?

Деякі польські газети подали відомості, що частина червоної армії збунтувалася і машерує на Москву. Рівнож в Харківщині мав вибухнути

бунт у війську. Всі ті вістки правдоподібно виссані з пальця, як вже не раз бувало.

Як за часів Нерона.

40 левів вирвалося з клітки. Розшарпаний старець.

З Риму доносять: В одній місцевості недалеко Риму відбувалася вистава штуки „Quo vadis“ з якої роблено знімки для кінематографів. Штука та представляє часи Нерона, мучителя християн, тож на виставі виступали і дикі звірі. В хвилині коли фотографовано сцену переслідування християн в цирку, вирвалося з клітки 40 левів. Між акторами, яких було 4.000 на-

став страх і замішання. В стиску багато людей поранилося. Один лев вискочив на балкон, де були (статисти то є такі, що виступають в гуртових сценах) і розірвав одного старця. Службі вдалося льва застрілити, та старця цим не вратовано.

Подають, що режисера тої вистави віддано під слідство.

На поліції б'ють до втрати притомності.

За „Dziennik-ом Ludow-им“ подаємо таке:

„В домі при вул. Підзамче поповнено крадіж. В пошукуванні поліція примкнула ур'юх молодих людей, між ними 18-літнього Вла-

дислава Цісінського, що живе у батька при вулиці Підзамче. Щоби вимусити зізнання в комісаріаті поліційнім при вул. Бальоновій арештованих били. Цісінського бив один з поліційнтів мало що не

три години без перерви. З комісаріату відіслано арештованих до тюрми при вул. Яховича, звідки по 9 ти днях відставили їх до карного суду, а той увільнив їх з браку доказів вини. Цісінські ледви приволікся до дому і лежить важко хорий завдяки поліцейській операції, а лікар, що збадав його, ствердив кільканайцять ран і синців на цілому тілі хорого. Батько потурбованого хлопця хоче шукати справедливості в суді за нелюдські знущання, але таких батьків требаби тисячі, щоби поліція остаточно перестала бити“.

Льойд Джордж пробрехався. Льойд Джордж в розмові з американськими газетярками заявив, що між Францією а Америкою існує тайний договір про обсаду німецьких територій через Францію. Той договір мав підписати в Парижі Вільзон. Всі америк. і французькі газети заперечують це і прозивають Льойд Джорджа брехуном.

Наслідник англійського престолола спав з коня і зломив собі о-бойчик.

Совітський суд засудив ген. Попіляєва і 20 його товаришів за контрреволюційність на смерть.

Кривавий поєдинок. В Америці в місті Пальметто відбувся дивний і страшний поєдинок між бурмістром міста Маерсом а панєю Клярк. Пані Клярк хотіла також бути бурмістром, але при виборах Маерс її побідив. На тім тлі прийшло до поєдинку. П. Клярк перша віддала стріл і ранила тяжко Маерса. Маерс після цього стрілив і убив п. Клярк. Тоді її донька і син кинулися на Маерса і убили його кількома стрілами.

Зїзд трудової партії як подають польські газети поліція заборонила.

І то страшне!

З нагоди 20-літнього ювілею сокільської праці Сеня Горука, колишнього голови організаційної секції „Сокола-Батька“, виділ Сокола бажав устроїти в неділю тихоньке свято в честь ювілята та відслонити його портрет в домівці „Сокола“. Поліції то вдалося niebezpiecznym і вона свято заборонила. Як відомо Горука перебуває тепер на Великій Україні.

З природи й техніки.

Вуголь і нафта.

Вуголь і нафта відіграють у сьогоднішній промислі величезну роль. Можна сказати, що вони тільки й піддержують теперішній промисл. Бо кілька на світі машин, які булиб порушувани водою: по-на илинами, тартаками в деяких краях та же невеличким числом інших — всі фабрики гонять сьогодні вуголь або нафта. Коли-б так тих двох опалових матеріалів сьогодні раптом не стало, увесь промисл станувби безумовно.

Звідки-ж береться вуголь і нафта?

Видобувається, як то усім відомо, із землі.

А кілька-ж того вугля та нафти в тій землі є? Учені кажуть, що поклади вугля вносять шість тисячів разів стільки, кілько треба на рік. Значилоби в такому разі, що маємо запас на шість тисячів років.

Та так потішно воно не є.

В протягу останніх десяти років люди спалили більше вугля як за всі попередні роки разом. І запотребування вугля щораз то збільшується. До того-ж деякі поклади знаходяться так глибоко, що ізза горячі 70° не можна його добути, бо праця гірників там неможлива. В таким разі згадані величезні запаси показуються багато менші для використання.

Так представляється справа на цілій земській кулі взагалі.

В поодиноких державах багато гірше. Кажуть, що запасів вугля в Англії вистає ледви на сто років.

Що до нафти — то її запаси на думку вчених можуть бути вичерпані вже за 60 років?

Щож тоді? чи стане всякий промисл і людськість опиниться перед катастрофою?

Де знайдемо джерело енергії (сили) що рушляб машини фабрик цілої землі?

Сила водна, що вже тепер робить великі прислуги?

Так! Але використання всіх водних сил на землі не покриве навіть половини річного запотребування вугля.

Лишаються ще два джерела енергії: вітер і сонце.

Вітер використаний до певної міри вже сьогодні, коли візьмемо під увагу вітряки всякого рода. Та покищо то дуже химерне джерело.

Лишається сонце.

Сонце мусить ратувати культуру перед катастрофою.

Як-же?

Учені працюють над тим, щоби винайти таку машину, якою можнаб скупляти велику кількість соняшних лучів і ужити їх як моторової сили.

Таку пробу зробив Француз Мушон. Він пустив в рух малу парову машину при допомозі скуплення соняшних лучів на моторі.

Американський інженір Шуман уложив на паровім моторі багато рефлекторів і ними витворював електричну струю, потрібну для столиці Єгипту Каїра.

Проби в тім напрямі робляться даліше.

Виходить, що сонце одинокое джерело життя на землі.

Усталювання цін в золотих.

На основі розпорядку польського міністра скарбу буде вільно установлювати ціни на всі товари в золотих. В золотих франках будуть і наші селяни установляти ціни на свої продукти.

— А нині?... Та цить! По якого біса відбігати від річи.

Жити треба, бо чоловік мусить і кінець на сім. Годі чейже бути похованим, мов собака. Гм, правда! Нині Богом, а правдою й по християнськи нема як переходити на тамтой світ, та якось на сам спомин жах душу обіймає. Що ви думаете?...

Тепер за такий похорон із „подзінкованнем“ до нашого єгомосця без мільйонів навіть і не приступай. А деж набрати знова тих мільйонів? Хіба поле продавати. А я!

Біда однак, як то кажуть, розуму вчить. Навчила і нашого хлопа.

Захотів якось раз поїхати на ярмарок, але без жінки.

— Ганю! — каже схилений у сто погібель. — Пора вже тобі показатися у світ. Кидай кужіль, та їдь на ярмарок! —

Відпала йому з місця.

— А я, — каже, — і ще чого. Хочеш, щоб я перемерзла, дістала запаління, та пішла землю гризти; а ти тоді „гусяй сюсяй“! Одну під кінець, а другу під вінець. Пятнастухи тобі заблаглося, а не ярмар-

ДОПИСИ

Село Бабухів, пов. Рогатин. В нашім селі, як і в других є свої хруні. Ще за часів конскрипції Василь Поперак пішов проти громади і нахрунив немало. Такий він вже вдавсь, що все, як не люди. От, цього року на Різдво пішли наші найстарші громадяни колядувати на Рідну Школу. Пішли і Василеві Поперакови поколядувати. А він що? Не дав на Рідну Школу ані марки, ще й насміхавсь. І в кооперативі він нам киричить. Намовляє людей, щоб в кооперативі не купували, лише в жидів. Бо кооператива, каже він, дає ваші гроші на Рідну Школу. Бачите люди, такого маємо в селі галапаса, що аж селови встид.

Підгаєччина. Після розв'язання 11-ти пожарничо-гімн. товариств „Січ“ взялась підгаєцька влада до замикання читалень.

Просвітний рух в повіті на загал все тишився опікою властей імуших, як не поодиноких урядовців, то бодай поліціантів, а вже найбільшої опіки зазнає відколи до влади прийшла вісімка з Пястом (в нашому повіті в особах пп. Жичинського і Колецкого).

З того часу гідні занотовання ось які случаи: розігнання просвітно-економічного віча в Завалові, напад поліціантів підчас вистави в Божикові та побитте аматорів і около 35 людей з публіки, а за тим двомісячний слідчий арешт селян Скаскова і Барткова (селянин Вітер тяжко поби-

Правдива неправда.

Поблагословив Господь хлопа жінкою, але такою, що як брався коли в життю на „гайта“, то вона його силоміць гуп, за чуб і на „вісьта“ пхала.

Зразу жінчина поведінка не йшла, як то кажуть, хлопови на здоровле; щось подібно, як нашому склепареві світова політика, але шож?...

Жити треба.

На такий люксус, як куля в лоб не кождому чейже нині стати. Порахуйте тільки самі. Скільки треба булоби тепер заплатити за такий револьвер? Не кажу вже за такий рафінований, але за такий собі, щоб от тільки „пштик“, аж там?... Ну шож?...

Вибачайте за решту мої панове, та й ти ясне сонце.

Зрештою почекайте. А деж їзда по той револьвер? В Яворові його чейже не купить чоловік а у Львові.

А тимчасом...

Де, де нині хлопови до колесі! Колись за сі гроші можна було...

ку. Трастя тебе мордувала б та її разом з тобою. Їдь сам.

І поїхав хлоп на ярмарок без жінки, забавився несогірше, а вертаючи домів, благословив жінку, як міг і як вмів.

Штучка однак штучкою.

Пошастилося з ярмарком раз і другий і третій, та на четвертому вірвалося всьо і то зовсім.

— Біда! — подумав хлоп. — Із ярмарком якось не ведесь. Треба чіплятися чого іншого і то конче.

— Ганю, — відіззавсь він раз до жінки в осени.

— Поїду возом в поле, та засію чвертку жита а ти сиди дома та пильнуй хазяйства. Картофлі й без тебе викопаємо. Зістанься Ганю, зістань. Ти й так від якогось часу не здужаєш.

Кинулася до нього, мов з окропом.

— Ах, ти нечисте якась магомедська, ти башибожіку турецький. То на засіяння чвертки жита тобі аж воза треба. А знаєш ти гільтаю, що віз ледви тлінний, що розісохся і шприха ледви шприхи держиться. Знаєш, чи ні? Кажи нехристе! Кажеш, що я не здужаю. А грім би тебе „Дух святий при

тій вже чотири місяці не опускає ліжка), замкненне на власну руку командантом поліції в Бокові, Жабским, читалень в Бокові, Шумлянках, Славятині і Гнильчу (в Гнильчу не допускає поліція аматорів театрального кружка читальні до відбування проб жадаючи особного дозволу на кожні сходи), перепони в збірці на „Дар Просвіти“ і Рідну Школу, незгоду збори збірці на „Народній Дім“ в Підгайцях (про що напишу особно) і т. і.

Все те однак були труднощі не офіційні, та тепер почалося вже офіційне замиканне читалень і почалося від читальні, що була найбільш діяльною, в селі Гайворонці. Село це побудоване над Стрипою зістало через війну цілковито знищене, а мешканці його, що перебули нищення їх майна на евакуації в Чехії або в „Усу-сусах“ по повероті домів принесли з собою замишування до просвіти. Треба зазначити, що село до тепер немає відкритої школи, а річ в тім, що влада воліла там радше бачити польську школу, як передвоєнну українську. Тому, що громадяни в 3/4 частях України на це не годяться тому і ніхто не спішиться з поверненням школи в тому селі.

З тих причин коло читальні згуртувалася вся молодь. Виділ Читальні задумав після нового року отворити курс для неграмотних, а відповідне оголошення умістити в домівці читальні. Не подобалося це польським чорносотенцям, підпоміг їм свій „хрунь“ і читальня дістала старостийський указ, яким завішено діяльність читальні „gdyż czytelnia urzędowała kursy nauczania, czem przekroczyła swój statutowy zakres działalności“.

Проти цього внесено рекурс, та поки діждеться якогось рішення пройде багато часу. Шкож за той час робити та як вести далше просвітну роботу без читальні?

Свій.

Микулинеччина. Українське життя в судовім повіті Микулинці дуже слабеньке. Міщани малосвідомі байдужі до всього, а селяни наслідком податкових тягарів

і доріжні, яка повстала по вальоризації фінансовій, як селяни кажуть по „варяції“ стали дідами. Богато винна і інтелігенція. Можна її на основі її діяльності поділити на три групи. Перша група щось робить, друга киричить, або своїм поступованнем зражує громадян до праці, а третя зовсім нічого не робить.

Начну від чола, а іменно від самих Микулинців. На жаль мушу признати, що багато міщан не розуміє, що се є читальня „Просвіти“? Яку вона має ціль та завдання? У них читальня се є дім, який міщани вибудували і змагання до цього, щоби його викінчити. Через це трудно видерти деякий гріш не часопис, бібліотеки нема, можна сказати, ніякої. Дрантя ще з передпотопових часів є може 100 брошур, а ліпших книжок як є 10 то найбільше. Міщани наш не є членом тов-а, а дому читальняного. Має свідомість звірять, бо воно рівнож привязується інстинктивно до дому. Мушу це сказати отверто, бо до тов-а У. П. Т. лиш кілька старших міщан належить, бо воно не має свого дому. До читальні приходять стало що неділі 7—10 міщан старших.

Рух проявляє лише молодіж. Аматорський діточий гурток з рамени У. П. Т. відіграв на св. Николая діточу штуку „Сон Івасика“. Аматорський гурток молоді при читальні відіграв 30 грудня 1923 р. драму Грінченка „Ясні Зорі“ з нагоди ювілею тов-а „Просвіта“ і чистий дохід в сумі 900.000 мп. відіслано на дар „Просвіти“. День перед тим правилась Служба Божа за упокійних членів, але явилось в церкві лише 15 членів. На „Рідну Школу“ заколядувала молодіж 35 мільонів. Знайшлися такі люди, що жертвували по 100.000. На 14 січня були Загальні Збори У. П. Т. Явилось по довгім вижданню 12 членів. Давний Виділ навіть не комплектний і кілька молодиків. З старших не загоствив ніхто та навіть двох виступило. Один з виступивших є виділовим читальні. Дня 27. січня ставив аматорський гурток комедію Мировича „Жонатий Мефісто-

фель“. Дуже мало явилось міщан, якби не жиди був би дефіцит напевно. Дня 10. лютого мають відбутися Загальні Збори Чит. „Просвіта“. Може хоч в читальні проявиться живіша діяльність наших міщан.

Невдоволений.

Як урядує наказний вїйт Пиза?

Наказним вїйтом в селі Заднишівці коло Підволочиськ є Павло Пиза. Цей пїячина не дбає зовсім про добро своєї громади а урядує він так, як каже йому староста та місцева „дзялячка“ фартушкова панна Круг. До прибічної ради дібрали йому самих убогих на душі латинників, які як слухнянні і богобоязливі діти роблять це, що їм приказує пїяк — вїйт. Всі засідання ради відбуває він зовсім пїяний.

Так було і на останньому засіданню дня 26. січня ц. р. на якому обговорювали справу громадського бюджету. Коли свідомий і чесний громадянин Данило Когут станув в обороні громади та її громадян пїяний вїйт Пиза разом зі своїми латинниками накинувся на Когута та так його побив що Когут лежить досі у великій горячці. Та хай знає цей пїяниця Пиза, що бук має два кінці та що правда і справедливість, за якою розбивається наш чесний громадянин Когут, візьме верх та в своєму часі победе цього мерзенника та кривдника нашого громадського добра. — Прийде час і кінець для підлизників.

Громадянин.

Всі заколядовані гроші негайно переслати на адресу У. П. Т. „Рідна Школа“ у Львові, Ринок ч. 10 П. п., бо навіть малим опізненням спричиняється велику шкоду нашому прив. шкільництву.

нас хрещений, задавив, та сей язик тобі скоротив. Таж в мене сил, гейби в молодого дуба погане жидівська. Без мене картоплі пропадуть половину розкрадуть, а я чим просята перезимую, та тобі пельку запхаю. Га, — чим? Кажі марно-травче! Ти мені навіть і не важся возом їхати. Бери плуг і кошик, а я сю чвертку сама вже занесу. Зрозумів?!... Ну гайда нехристе. Уже я тобі й сій рудокосій перехрещу нині стежку в горах! Не бійся! І поїхав хлоп в поле з плугом, як сего хотів, та тільки підсвистував по дорозі. За ним полетіла жінка. Вложила мішок з чверткою жита у рядно, закинула на плечі, завязала під шисю, та пішла, гейби з вітром.

Спинилися над річкою. Хлоп поплентався з плугом та кінями через міст, а жінка стежкою через кладку. — Ганю! — гукнув ще її на відхіднім. — А уважай там над потоком. Кладка тандіна, а вода глибока. Переходя через ню й то бігом.

— Дурень ти! — крикнула йому здалеку. — Кладка дубова видержить, а я ще й погуцкаюсь на ній несогірше! Побачиш!

Не встиг однак хлоп добре ще розглянутися, як трісло щось над потоком несогірше, зойкнуло не найлагіліше і жінка стрімголов покотилася у воду. Ще щоб не отся чвертка, так може булаб як видобулася зі сеї халепи. Та чвертка своє довершила Пішла жінка в глибину, гейби камінь. Не було для хлопа інчої ради, як заспівати „Вічную“, — та повернути домів.

Як не шукали і як не обмацували береги потоку, та жінки таки не найшли.

Обійшлося й без похорону.

Минув тимчасом рік і хлопови тужно стало за жінкою.

— Яка вона не була, але була — сказав собі раз хлоп тихцем, та поллентався перед себе. Взав шапку, пішов над річку, пристав на новій вже кладці, та став палицею дошукуватися ґрунту.

Нараз вискочив із річки, ніхто інчий, а таки сам чорт. Високий і дужий, а чорний, мов смола. Чи був це сам анцихрист, чи тільки якийсь його прислужник, Господь це знає. Чортене на „свят — святкування“ збентеженого хлопа, лишень підскакувало, та плакало з радости.

— Виратував, — виратував, — лебедів чортик, перескакуючи з ноги на ногу.

— Та кого? — Чорти твою матір! — гукнув нараз господар.

— Та мене братчику, — мене!

— А від чого виратував?

— Та від біди!

— А від якої біди?

— Та від твоєї жінки! —

Хлоп остовнів.

— Так, так братіку! — лебедів чортик повен радости.

— Рік тому, як раз, попав я на нещастє в обійми твоєї жінки. Що за цей цілий рік довелось мені з ньою прожити, так ліпше й не згадувати. Нині однак, я вільний. — Нині лечу в пекло й то стрімголов. —

І дійсно! За чортенням лишень стовп куряви здіймався по дорозі.

— Ну, нічо! — сказав вкінці хлоп сам до себе.

— Чорт зі жінкою не міг видержати й року! А я?... А я?... Пять літ брате і то солоних. Нічого казати. Сильний з мене чоловік. — Бігме, що сильний. —

Слеза.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО.

(Продовження).

2. Стравність поживи.

Знаючи, що в поживі худобини мусять бути: білковина, жир, углеводани, всяка сіль та вода, знаємо ще замало, щоби на цій підставі добре годувати нашу худобу. В кожній поживі яку звичайно з діда-прадіда даємо нашій худобині є усі вище названі частини, але в одній більше білковини, у другій жиру а в третій всяких солей. Наука розібрала досить докладно кілько в кожній поживі є усіх складових поживних частин і трохи далі буде сказано про кожний звичайний корм кілька в нім білка, жиру, углеводанів. Однак опріч того треба ще знати кілько білковини, чи жиру, чи углеводанів потрібує теля, ялівка, корова, годована, на мясо і молочна корова, від, кінь, вівця чи свиня. Щойно тоді, пізнавши поперед складові частини кожного корму, будемо могли так підібрати корм кожній худобині, щоби це вийшло її і нам на пожиток.

При шім ще одно треба мати на увазі. А іменно, що не всі поживні складові рослини корму перетравлює худобина. Велика їх частина лишається нестравленою і відходить з калом. Щоби означити стравну скількість поживних частин в кормі, наука розслідила насамперед кілько усіх поживних частин

має кожний корм, заки його зість худобина, потім перевірила кілько цих частин є в калі який виділила худобина зівши цей корм і шойно тоді, відрахувавши це, що відійшло з калом від першого обрахунку перед їдою, наука докладно означила в кожнім кормі кількість його стравних поживних частин. Аж цей рахунок настілько докладний, що може бути для нас підставою при укладі доброго корму для худобини. В однім кормі більше стравних частин, у другім менше. Це залежить від багатьох причин а в першу чергу від кількості волокниста в кормі. Наприклад солома чи сіно, в яких цього волокниста-деревика багато, є тяжко стравні а буряки чи картоплі (або інакше бульба чи бараболі), у яких його мало, легко стравні. Поживні частини в сильних, грубих стінках клітин наприклад соломи ставлять сильний опір сокам, які розкладають корм у перетравлюючих органах худобини і тому вони неперетравлені, отже неспожитковані відходять з калом замість перейти у стравленій формі в кров худобини. З того наука, що трави і червону конюшину треба косити на сіно тоді як зачинають цвисти а не тоді, як уже деревіють. Правда, чим скорше скосяти їх, тим менше сіна, але тоді це сіно більше стравне. Лівше мати на годівлю мало але доброго, легко стравного сіна, ніж навпаки.

Друга важна причина, чому один корм стравніший від другого, є в стосунку поодиноким поживних частин у кормі. Наприклад, коли в кормі дуже мало білка а дуже багато углеводанів, наприклад мучки, крохмалю, тоді чимало крохмалю відходить з такого корму у кал. У годівлянній практиці трапляється таке тоді, коли наприклад годуємо худобу лише соломою і бульбою. В таких кормі дуже мало білка а багато крохмалю. Тоді чимало цього крохмалю відходить без пожитку для годівлі з калом. Щоби це устало, треба до цього корму (себто до соломи і бульби) додати відповідну кількість білка (отже наприклад у макухах або в грисі). Тоді ніякий крохмаль не відходить у кал. Взагалі білковина дуже добре впливає на загальне травлення.

Краще травить худобина здорова, добре удержана, пильно чesана і мита, якій не хибус ані тепла в стайні, ані свіжого повітря ані світла та руху, ніж худобина занедбана чи хора.

Коли корм не дуже смачний, наприклад ненайліпше сіно, тоді можна підвищити стравність такого корму додатком соли та кминку.

(Далі буде).

Остан Луцький.

Господар в Волі долголуцькій стрійського повіту.

Календар. — Лютий 1924.

15. Пятниця (2) Стрітенне Г. Правосл. Стрітенне Г. — Схід 6:32, Захід 4:44.
16. Субота (3) Симеона і А. Правосл. Симеона і А. — Схід 6:30, Захід 4:45.
17. Неділя (4) Нед. Мит. і Фар. Правосл. Нед. Мит. і Фар. — Схід 6:28, Захід 4:46.

Народні приповідки.

На Стрітенне зима з літом стрічається.

Пригадки для Виділів Читальень „Просвіти“ на лютий.

Найдалше до 27. лютого ц. р. належить подати до відома Головного Виділу Т-ва „Просвіта“ у Львові, хто вибраний делегатом на Надзвичайні Загальні Збори Т-ва Просвіта у Львові, що відбудуться дня 5. березня 1924. Без такого повідомлення делегат не буде допущений до голосування на зборах.

Обов'язком Виділу подбати, щоби читальня протягом місяця березня конче від-

святкувала річницю смерті Шевченка в якій небудь формі: концертом чи аматорською виставою. Повинен бути конче виготовлений реферат (відчит) про Шевченка. Дорід з концерту чи вистави на фонд „Учітєся брати мої“...

До характеристики наших газет.

Підчас останніх ревізій зайшла поліція до священника К. Нічого не знайшла лише „Наш Прапор“. Комісар поліції звернувся до священника К. з досить цікавими словами: Radzę księdzu nie przepieraćować tej gazety, to nie jest to samo, co „Dziło“. І які давати до того коментарі?

Наймолодша бабка. Люди стараються перевищити себе на різних полях. То якийсь летун хоче найвище піднятися морем з Франції до Англії. А все кожний хоче зробити щось такого, чого ніхто інчий не втявби. Та другі стараються зараз наслідувати і дуже часто вдається декому й перемогти. Цими днями одна Японка втяла таку штуку, що другим дуже важко булоб її перевищити як-би хотіли. Вона як двайцятьвісімлітня жінка має вже онука. Як-же? Вийшла заміж в тринадцятім році життя, а її дочка вийшла заміж в чотирнадцятім році життя і тепер привела сина. Маленький хлопчик має таке щастє, як ніхто з живучих, бо може оглядати живих, не на фотографії, бабку, прабабку і прапрабабку. Згадана Японка, бабка урештеного хлопчика має ще свою маму і бабку, що має тепер 92 роки.

Справлення ошибки. В 10 числі нашого часопису трапилася через недогляд коректора ошибка, що змінила зовсім змісл речення. А іменно в фейлстоні „Полеміка“ в реченню „Гей пане Томашівський, ви професор, а не догадалися чому „Діло“ читають і т. д. Замість читають має бути: чіпають“.

Розбитте корабля. Чотиро-шогловий вітрильний корабель Пері Селцер, занятий воженнем дерева, наїхав на побереже та розбився. Всіх моряків корабля виратували прибережні ратункові станції. Слідство виказало, що причиною розбиття було те, що квартирмайстер корабля, змучений довгою недугою, заснув сповняючи службу.

Деятеро людей потонуло підчас бурі в Заливі. Наслідком бурі, що лютувала в Великім Південнім Заливі коло Нью Йорку, затонуло кілька лодок, а на них погисло 9 людей. Були це переважно рибакі з доколичних побереж.

Найдокладніший годинник в Америці. Заряд Школи Кейза для Практичних Наук в Клівленді, Огайо, каже, що школа ця має найдокладніший годинник на всьому світі. Цей годинник за три роки спізнився всього на 1 секунду. Годинник так делікатний, що його треба держати в кімнаті, в якій ані температура (теплота) ані натиск воздуха не змінється.

Прогібіційні агенти знова захопили бровари. Федеральні прогібіційні агенти захопили в суботу в Філадельфії

— Накладом „Народного Базару“ — Українських монограмів до мереження і рисовання С. Татуха, в Перемишлі вийшла з друку книжка

в котій містяться 425 різних полужень, опрацьована 3-20, брошурована 2-4, поодинокі картки 0-10. Крім цього з попереднього в ласного накладу має Базар в Перемишлі такі видання: ОРЕСТ АВДИКОВИЧ: Ой у рідному краю та на дикому полі... 0-30; Др. АЛЬФРЕД ЄНЗЕН: Тарас Шевченко — літературна студія — переклад Др. Івана Мандюка, 1-50; Др. АЛЬФРЕД ЄНЗЕН: Перелицьована Енеїда Котляревського — переклад Павла Волянського, 0-25; Сольо-співи: Випуск I. С. Людкевич: 1. Піду в гечу..., 2. Тайна 3. Спи дитинко моя. — Випуск II. Є. Форостина: В неволі тяжко 0-30; Б. Вахнянин: Сирітка і соловейко 0-30; С. Людкевич: Великопостна пісня, 0-30; УЛЯНА КРАВЧЕНКО: Проліски — поезії для дітей, 0-25; В дорогу, 0-25; С. Татух: Зошити каліграфічні з взірцями, 0-20. Замовлення слати: Н. Базар, Перемишль ул. Косцюшка ч. 5.

нових шість броварів. Зроблено це мимо цього, що Федеральний суд лишень пару днів тому заборонив федеральним прогібційним агентам конфіскувати броварі та броварні урядження.

Біржевий перегляд.

Грошева біржа.

приватні обороти.

Львів, 12. II. 1924.

Амер. дол. 9,400—9,500.000, одинки і двійки на рівні з іншими ам. дол., канад. дол. 8,600.000—8,700.000, Кч 270.000, фран. фр. 425.000, франки швайц. 1,600.000, фунт штедл. 40,000.00—40,800.000, Фр. бельг. 000.000. — Ліри 400.000. Лей 45—45.500, Австр. кор. 135.

Золото: 20 кор. 42,000—43,500.000, 20 фр. 39,000.000, 10 рублів 57,000.000.

Срібло: кор. 800.000, 5 кор. 3,900.000, фльор. 1,900.000, рублі 3,300.000 копійки за рубель 0,000.000.

Збіжева біржа.

Львів, 12. II. 1924.

Кр. пшен. з 1923, 33,—34,500.000. Жито з 1923, р. 23,—24,000.000, Броварняний ячмін з 1923 20,—21,000.000.— Овес з 1923, р. 21,—21,500.000. Горох пільний 00,000—0,000.000. Горох Вікторія 00,000.000 міл. Пшенична мука 40% „О“ 77,000.000, 55% „1“ 59,000.000, 70% „4“ 43,000.000. Житня мука 60% 54,000.000, 70% 49,000.000. гречана каша 00,000—0,000.000. фасоля біла 60—62,000.000. Фасоля краса 57—58,000.000. — Ціни розуміється за 100 kg. без споживного податку. Місце, станція завадовання.

Ринок.

Хліб 1 кг. 560.000, м'ясо волове 3,600.000, свиняче 3,600.000, теляче 2,900.000, солонина 000.000—4,000.000, сало 5,000.000, смалець 6,500.000, масло десерове 8,000.000, масло кухонне 7,000.000, сир 1,400.000, яйця 1 шт. 300.000, сметана 1 літра 1,400.000, молоко 600.000, 1 кг. меду 4,000.000, бураки 1 кг. 300.000, цибуля 350.000, чісник 1 головка 100.000, курка від 5,000—10,000.000.

ОПОВІСТКИ.

ПОЗІР!

ЧИТАЙТЕ!

Вже появилася чергове подвійне число „Січових Вістей“ за січень і лютий, замовлення й гроші слати на адресу: Я. А. Б. Цурковський, Львів, вул. Кохановського ч. 35. I.

Нище названі громадяни зволять в одній важній судовій справі подати адреси до адміністрації „Нового Часу“.

1) Н. Котович отаман Ч. 2. А. з Стрийщини.

2) Петрівський Іван — виступ з боевого курія V Сокальська Бригада з Сокальщини або Белцини.

3) Павлюк — булавний з боевого курія V Сокальської бригади Товмач або Товмачик.

4) Н. Боднарчук — поручник Жити(?) Сокальського повіту.

4) Іван Сокіл, гімназіяльний професор в Сокалі.

ОГОЛОШЕННЯ.

Рільничі машини, бляху, цеглу, цемент та цвяхи поручає

„ВІДБУДОВА“

Промислово-торговельна Спілка з о. п.

у Львові, вул. Словацького ч. 14.

ч. тел. 330.

Залізний склад:

вулиця Трибунальська ч. 1.

СПІВАНКИ „ЖЕМЧУГ“

(208 найкращих укр. любовних пісень)

можна купити або замовити поштою за попереднім надісланням належності зглядно за післяплатою в книгарні **Наук. Тов-а ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10.** Ціна одного примірника **2,250.000 мп.** При попереднім надісланню належності належить прислати окрім і належності за співанки 800.000 мп. на порто. — При післяплаті порто коштує 1,200.000 мп.

Зі всім, що входить в обсяг АРТИСТИЧНОЇ РІЗЬБИ звертатись на адресу:

Скульптор

Андрій КОВЕРКО

ЛЬВІВ, ПОТОЦЬКОГО 71.

Дня 17 лютого 1924 о год. 5-ій вечером відбудуться в салі „Сокола-Батька“

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ Філії Т-ва „Просвіта“ ім. Тараса Шевченка

Взивається загал українського громадянства міста Львова та представників всіх Читалень та Товариств взяти як найчисленнішу участь в цих Зборах. — За Виділ: *Ож. Терлецький* голова, *Бр. Янів* секретар.

УВАГА!

На свято 110-ліття народження Т. Шевченка (10. III. 1924.)

Т. ШЕВЧЕНКО: „КОБЗАРЬ“

перше повне народне видання, в одному томі, з поясненнями й примітками д-ра В. Сімовича, з портретом і біографією поета. — Стор. XXX + 431.

Ціна 80 центів, в оправі 1 долар з пересилкою.

ГОЛОСИ КРИТИКИ:

... Виданий на гарному папері, читким і великим шрифтом, з гарною біографією поета, з дуже цінним та, як на сей день, для „Кобзаря“ в цілому найкращим коментарем, — „Кобзарь“ Катеринославського Видавництва справді найближче стоїть до назви народнього видання. Тому ми щиро бажаємо, щоб сей „Кобзарь“ був на столі селянина в кожній хаті всієї України. — (Л. Білецький, „Українська Трибуна“, з 3. [грудня 1921.]

... З різних оглядів заслуговує оце видання Шевченкового „Кобзаря“ на те, щоб воно знайшлося в руках кожного читача „Учительського Слова“... Не було досі такої широкої й заокругленої проби систематичного об'яснення всього „Кобзаря“, як це бачимо в виданню д-ра Сімовича... Потрібна (ця книжка) читачам „Учительського Слова“ у школі і при їх праці над позашкільною освітою, можна тільки гаряче поручити їм видання Шевченкового „Кобзаря“ з поясненнями та примітками д-ра Сімовича“.

(„Учительське Слово“, ч. 2—4, з квітня 1922 р.)

... Діждалися ми нарешті популярного видання цілого „Кобзаря“... Воно повинно вайтись в кожній читальні і бібліотечі, в руках кожного вчителя, взагалі в руках кожного, хто зам собі й іншим хоче вяснити Шевченкові думки, в руках учеників, селян і робітників“.

(М. Воляк, „Листво з Просвіти“, з 15. січня 1922.)

... Се безперечно гарний і дуже потрібний дарунок українському народові“.

Продаж виключно за готівку. Книжки висилають негайно.

— — — — На більші замовлення — знижки 25—40%.

Гроші (невеликі суми) можна прислати листом, а краще переказами на Konto E. Wygowej, Земельний Банк Гіпотечний, Львів, або — Zivnostenská Banka, Praha, або — Wiener Bankverein, Wien, або просто на адресу:

Eug. Wygowej, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II.

Повний каталог В-ва безплатно.

Найскорше
Найвигідніше перевозить до
Найдешевше

Бразилії
Аргентини
Урагваю

Королівсько-Голяндський Льюїд
Львів, пл. Більчевського ч. 1. (ріг Городецької 77.)
В справі виїзду уділяємо інформацій **безплатно.**

CANADIAN PACIFIC

TRAINS
ЗАЛІЗНИЦІ

HOTELS
ГОТЕЛІ

STEAMERS
КОРАБЛІ

Львів, Городецька ч. 93.
Тернопіль, Тарновського 3.

Найбільше перевозове підприємство на світі.

С.Р. ДО КАНАДИ С.Р.

Великі морські кораблі! — Власні залізниці в цілій Канаді!

Пасажири, котрі вже мають аффідавіти з Канади, нехай сейчас звертаються до нас письменно або особисто.

Найблищі наші транспорти до Канади відходять з нашого бюро **у Львові, вул. Городецька 93.** і в **ТЕРНОПІЛІ, вул. Тарнавського 3.** в слідуєчих днях:

19. лютого вечером до корабля „Melita“
4. марта „ „ „ „ „Minnedosa“.

Оба ті кораблі уряджені в III. класі вигідно і з комфортом.

Коли немає за що купити собі шифкарти самі а маєте кривних або знакомих в Канаді, то подайте нам їх адресу, а ми до них напишемо, щоби вони Вам прислали з Канади шифкарту і Аффідавіт.

Кенедіян Песіфік Рейлвей

ТЕРНОПІЛЬ,
Тарновського 3.

Львів,
Городецька 93.

14. лютого 1924 р. в салі Муз
Тов-а ім. Лисенка Шашкевича 5.
відбудеться

- ВЕЛИКИЙ КОНЦЕРТ -

при співучасті Вп. Пані: Парахоняк-Козакової і Вп. Панів: Барвінського, Вороного, Москвичева, Орленка і хору Бандуриста і Бояна. Акомпанюють: Вп. П. І. Цурковська і Вп. П. С. Туркевич.

Дірігент хорів Бандуриста і Бояна
Вп. П. А. Туркевич.

Початок о год. 7-ій вечером. — Білети можна буде раніше набути в книгарні Наукового Тов-а ім. Шевченка.

18. лютого в салі Народного Дому

РАВТ

Українських Студентів.

Початок 9¹/₂ год. вечером.

НАСІННЯ городові, польові, цвѣтѣв і трав

МАШИНИ до управи рілі, чищення насінъ, молочарства і пр.

НАВОЗИ штучні, фосфорові, потасові, азотові

ЗАЛІЗО, залізні знаряди, бляха, цвѣяхи

РЕМІСНИЧІ знаряди

НАЧИННЯ кухонне

ЦЕМЕНТ

доставляє

:: КРАЄВИЙ СОЮЗ ::
ГОСПОД. СПІЛОК
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“

у Львові, Зіморовича ч. 20.

і його Відділи у Львові, ГОРОДЕЦЬКА 95, в Перемишлі, Стрию, Коломиї і Сокалі.

Цінники на жадання даром.